

Koulutusavustukset

Keskeiset havainnot ja kehittämisehdotukset · Kirkon keskusrahaston avustusjärjestelmän esiselvitys 2026

0,6 M€

koulutusavustukset yhteensä vuodessa

0,5 M€

tuki kouluttaville laitoksille (Kiko)

100–120 t€

hiippakuntien koulutusavustukset

Esiselvitys lyhyesti

Kirkkohallituksen toimeksiannosta laadittiin esiselvitys Kirkon keskusrahaston avustusjärjestelmän kehittämisestä. Keskusrahasto myöntää vuosittain noin 10 M€ avustuksia, mikä on noin viidennes keskusrahastomaksulla rahoitetusta budjetista. Lisäksi keskusrahaston kautta välitetään seurakunnille valtion rahoitusta noin 8 M€. Esiselvityksessä tarkasteltiin kahdeksaa avustuslajia asiantuntijahaastattelujen ja asiakirja-aineiston pohjalta.

Yleinen havainto on, että avustusjärjestelmä on muodostunut vuosikymmenten aikana toisistaan erillisistä avustuksista. Yksittäiset avustukset ovat perusteltuja ja hallinnollisesti ohjattuja, mutta kokonaisuutta on vaikea hahmottaa, ja tavoitteet on usein määritelty vain toiminnan tasolla. Kehittämisen tavoitteena ei ole näennäinen mittaaminen eikä toiminnan yhdenmukaistaminen. Tavoitteena on ymmärtää paremmin, mitä avustuksilla saadaan aikaan, ja kohdentaa yhteiset varat entistä tarkoituksenmukaisemmin.

Havainnot ja ehdotukset ovat alustavia. Niistä ei ole tehty päätöksiä, ja hakijoiden näkemykset otetaan huomioon jatkovalmistelussa.

Avustuksen tarkoitus

Hiippakuntien koulutusavustukset (100 000–120 000 €) on tarkoitettu vähävaraisille seurakunnille ja epätyypillisissä työsuhteissa olevien työntekijöiden henkilöstökoulutukseen. Erästä 25 000 € suunnataan saamen kielen opintoihin (Oulun tuomiokapituli). Budjetti valmistellaan kirkkohallituksessa, ja avustukset myönnetään hiippakunnissa.

Kirkon tuki kouluttaville laitoksille (Kiko, noin 0,5 M€) tukee kirkon alan opiskelijoita ja kirkollisen identiteetin vahvistamista (Diak, Centria, Novia, Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, Åbo Akademi) sekä henkilöstön osaamisen kehittämistä (Kirkkopalvelujen Step-koulutus, 310 000 €).

Mikä toimii hyvin

- Molempien erien prosessit ovat hallinnollisesti selkeitä, ja vastuut jakautuvat johdonmukaisesti kirkkohallituksen, hiippakuntien ja kouluttavien laitosten kesken.
- Kiko-rahoituksessa raportointi- ja vuoropuhelukäytännöt ovat vakiintuneita, ja päätöksenteko on ennakoitavaa.
- Avustukset tukevat kirkon tulevaisuuden osaamispohjaa ja henkilöstön saatavuutta.

Keskeiset havainnot

- Jakoperusteet ovat muodostuneet pitkälti aiempien ratkaisujen pohjalta, eivätkä ne kaikilta osin vastaa kirkon nykyisiä ja tulevia osaamis- ja rekrytointitarpeita.
- Henkilöstökoulutuksen osuus on suuri suhteessa kirkon alan tutkinto-opiskelijoiden tukemiseen, vaikka pitkän aikavälin tarpeet liittyvät vahvasti uusien työntekijöiden saatavuuteen ja sitoutumiseen.
- Rahoitus ei joustavasti kohdennu alueellisiin tai alakohtaisiin työvoimapuutteisiin. Tukea ei esimerkiksi myönnetä muihin kirkon alan ammattiryhmiin, kuten lastenohjaajiin ja suntioihin.

- Hiippakuntien koulutusavustuksissa raportointikäytännöt vaihtelevat, keskitettyä seurantaa ei ole ja avustuksia jää osin käyttämättä.
- Avustusten ja hankintojen raja on osin epäselvä: osa rahoituksesta on käytännössä palvelujen ostamista.
- Tavoitteita ja mittareita ei ole määritelty systemaattisesti. Tieto kuvaa lähinnä toimintaa, ei pitkän aikavälin vaikutuksia, kuten rekrytointia tai sitoutumista.

Kehittämisehdotukset

Lyhyellä aikavälillä

1. Koulutusavustuksille määritellään selkeät ja seurattavat tavoitteet, ja niiden yhteyttä kirkon henkilöstöstrategiaan ja rekrytointitavoitteisiin vahvistetaan.
2. Hiippakuntien koulutusavustusten kokoa, kriteerejä ja tarkoitusta tarkastellaan uudelleen. Rahoituksessa pitäisi voida huomioida kaikki työntekijäryhmät.
3. Kiko-rahoituksessa valmistellaan siirtymää monivuotiseen, esimerkiksi kolmen vuoden rahoitusmalliin, joka mahdollistaa pitkäjänteisen suunnittelun.
4. Avustusten ja hankintojen roolit selkeytetään.

Pidemmällä aikavälillä

1. Tavoitteille määritellään mittarit ja raportointikäytännöt yhtenäistetään.
2. Rahoitus kohdennetaan paremmin alueellisiin ja alakohtaisiin työvoimatarpeisiin.
3. Painopistettä siirretään henkilöstökoulutuksesta kirkon alan opiskelijoiden tukemiseen ja heidän työllistymisensä edistämiseen.

Koko avustusjärjestelmää koskevat suositukset

Esiselvitys tekee lisäksi kuusi kaikkia avustuslajeja koskevaa suositusta:

- Strateginen merkitys: mitä kullakin avustuksella halutaan saada aikaan ja vastaako rahoitus tarvetta.
- Yhtenäinen luokittelu: yleisavustus, kohdennettu avustus ja jäsenmaksu erotellaan, samoin avustukset ja hankinnat.
- Vaikuttavuusmallit: avustuslajikohtaiset tavoitteet, mittarit ja seuranta – ei yhtä mallia kaikille.
- Kannustinvaiikutukset: arvioidaan ja tuodaan näkyviin eri tahojen saamat kokonaissummat.
- Pienet avustukset: keskitetään, kohdennetaan strategisemmin tai joissain tapauksissa luovutaan.
- Hallinnollinen kestävyys: sujuvammat prosessit ja osaamisen varmistaminen.

Pohdittavaksi ennen kyselyä ja kuulemista

- Mihin kirkon osaamis- ja työvoimatarpeisiin koulutusrahoituksen pitäisi vastata seuraavina vuosina?
- Mitä monivuotinen rahoitus mahdollistaisi toiminnassanne?
- Millä tiedoilla koulutusavustusten tuloksia voisi seurata kohtuullisella vaivalla?
- Miksi hiippakuntien koulutusavustusta jää käyttämättä, ja miten sen voisi saada paremmin käyttöön?

Näin voitte vaikuttaa

1. Vastatkaa ennakkokyselyyn ma 30.11.2026 klo 17 mennessä. Linkki toimitetaan sähköpostitse ma 2.11.2026. Vastaaminen vie noin 15–20 minuuttia.
2. Osallistukaa verkkokuulemiseen ti 10.11.2026 klo 8-9. Teams-linkki lähetetään sähköpostitse ma 2.11.2026. Tunnin mittaisessa fasilitoidussa keskustelussa otetaan kantaa kehittämisehdotuksiin.

Palautteen pohjalta valmistellaan avustuslajikohtaisia vaihtoehtoisia malleja. Palautekooste esitellään kirkkohallitukselle joulukuussa 2026, ja kehittämisprojekti käynnistyy vuoden 2027 alussa.

Lisätietoja: Liisa Björklund, TT, liisa.bjorklund@qsa.fi, ja Petri Hilli, KTT, petri.hilli@qsa.fi (QSA) sekä kirkkohallituksesta Tarja Tirri, tarja.tirri@evl.fi.